

Nr 101

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten; given Stockholms slott den 20 mars 1970.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten.

Enligt Vårt nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att den som under tiden den 7 maj 1970—den 31 juli 1971 sätter igång vissa byggnadsarbeten i områden utanför stödområdet skall betala en investeringsavgift motsvarande 25 % av byggnadskostnaden.

Förslag
till
Förordning
om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten

Härigenom förordnas som följer.

1 §

För byggnadsarbete, som igångsättes under tiden den 7 maj 1970—den 31 juli 1971, skall investeringsavgift erläggas till staten, om arbetet helt eller till huvudsaklig del avser

bensinstation, reparationsverkstad för motorfordon, parkeringshus eller sådan parkeringsanläggning som ej inrättas i anslutning till ny bostadsbebyggelse,

butiks-, kontors- eller banklokaler,
kommunal förvaltningsbyggnad,
kyrkliga eller andra samlingslokaler eller nöjeslokaler,
sporthall eller annan idrottsanläggning,

bostadshus som är avsett uteslutande för fritidsändamål, när arbetet ingår i ett byggnadsföretag som omfattar mer än ett sådant hus eller när huset genom arbetet erhåller en bostadsyta överstigande 80 kvadratmeter.

Investeringsavgift erlägges icke för

1. byggnadsarbete i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Väster-norrlands län samt i de delar av Gävleborgs, Kopparbergs, Värmlands, Älvsborgs och Göteborgs och Bohus län som Konungen bestämmer,

2. kommunalt eller enskilt beredskapsarbete för vilket statsbidrag utgår enligt arbetsmarknadskungörelsen (1966: 368),

3. byggnadsarbete som är föranlett av skada för vilken ersättning utgår enligt försäkringsavtal,

4. arbete, som avser installation av elektriska ledningar eller andra elektriska anordningar, måleriarbete eller arbete, som avser mindre komplettering (s. k. lapparbete) av befintlig värme-, vatten-, avlopps- eller ventilationsanläggning,

när arbetet icke har samband med annat byggnadsarbete,

5. reparations- eller underhållsarbete i annat fall, om sammanlagt högst tre personer sysselsättes för arbetet.

2 §

Investeringsavgiften erlägges av den för vars räkning arbetet utföres (byggherren).

Om för visst byggnadsarbete finnes flera byggherrar, svarar de solidariskt för investeringsavgiften. Har byggnad eller annan anläggning som avses med avgiftsbelagt arbete bytt ägare innan arbetet slutförts, är även den nye ägaren att anse som byggherre.

Staten erlägger ej investeringsavgift.

3 §

Investeringsavgiften utgår med 25 procent av byggnadskostnaden för arbete enligt 1 § första stycket. Avgiften avrundas nedåt till helt hundratal kronor och erlägges till länsstyrelsen.

Preliminär avgift utgår med 25 procent av den beräknade byggnadskostnaden. Slutlig avgift fastställs sedan arbetet slutförts.

4 §

Den som avser att igångsätta avgiftsbelagt byggnadsarbete skall innan arbetet igångsättes lämna skriftlig deklARATION med uppgift om den beräknade byggnadskostnaden till länsstyrelsen i det län där byggnadsplatsen är belägen. Länsstyrelsen fastställer preliminär avgift och förelägger byggherren att inbetala denna omgående eller, om arbetet icke igångsatts, senast när det igångsättes.

Om byggherren begär det, meddelar länsstyrelsen särskilt beslut huruvida visst byggnadsarbete är avgiftsbelagt eller icke.

5 §

Sedan avgiftsbelagt byggnadsarbete slutförts, skall byggherren omgående lämna länsstyrelsen deklARATION med uppgift om den verkliga byggnadskostnaden. Länsstyrelsen fastställer den slutliga avgiften. Om den slutliga avgiften överstiger den preliminära, förelägger länsstyrelsen byggherren att omgående inbetala det överskjutande beloppet. Överstiger den preliminära avgiften den slutliga, förordnar länsstyrelsen om återbetalning eller avkortning av överskjutande belopp.

Slutlig avgift fastställs senast två år efter utgången av det år då arbetet slutfördes. Fastställs icke slutlig avgift, anses den preliminära avgiften som slutlig.

6 §

Om länsstyrelsen får kännedom om att avgiftsbelagt byggnadsarbete igångsatts utan att deklARATION lämnats, inforrar länsstyrelsen deklARATION med uppgift om den beräknade byggnadskostnaden, fastställer preliminär eller, om arbetet slutförts, slutlig avgift och förelägger byggherren att omgående inbetala avgiften. Om byggherren begär det, meddelar länsstyrelsen särskilt beslut att arbetet är avgiftsbelagt.

7 §

Byggnadsarbete anses igångsatt när det påbörjats på byggnadsplatsen. Det anses slutfört när anläggningen i huvudsak tagits i bruk för sitt ändamål. Har arbetet utlämnats på entreprenad, anses det slutfört senast när den slutliga ekonomiska uppgörelsen skett, dock ej senare än ett år efter det år då slutbesiktning sker.

Om byggnadsarbete nedlägges eller avbrytes för att återupptagas först senare än ett år därefter, anses arbetet slutfört när det nedlades eller avbröts. Återupptages arbetet sedan mer än ett år förflutit, anses nytt arbete vara igångsatt.

8 §

Byggherre är skyldig lämna länsstyrelsen alla de uppgifter som behövs för tillämpningen av denna förordning. Lämnas icke tillräckliga uppgifter om byggnadskostnaden, uppskattar länsstyrelsen denna till skäligt belopp.

9 §

I byggnadskostnaden för arbete, som byggherren utför i egen regi, inräknas även skälig andel av s. k. indirekt byggnadskostnad t. ex. administrationskostnad. Hänsyn tages dock icke till ränta på eget kapital. Har byggherren för arbetet använt virke från egen fastighet eller tillgång som varit avsedd för omsättning eller förbrukning i annan rörelse än byggnadsrörelse, inräknas virkets eller lagertillgångens saluvärde i byggnadskostnaden. Investeringsavgift inräknas icke i byggnadskostnaden.

10 §

Bestämmelserna i uppbördsförordningen (1953:272) om indrivning av skatt äger motsvarande tillämpning på indrivning av investeringsavgift.

11 §

För fastställande av investeringsavgift får granskning ske av byggherres bokföring enligt vad förste taxeringsintendenten bestämmer. Taxeringsförordningen (1956:623) äger därvid motsvarande tillämpning.

12 §

Har någon i samband med avgiftsbelagt byggnadsarbete vidtagit åtgärd som kan antagas ha tillkommit i syfte att undgå eller erhålla lindring i investeringsavgiften, fastställs sådan avgift som om åtgärden icke vidtagits.

13 §

Om ansvar i vissa fall för den, som lämnat oriktig uppgift i deklaration enligt denna förordning eller handling som hör till sådan deklaration, finns bestämmelser i skattestrafflagen (1943:313).

Förekommer anledning att antaga att oriktig uppgift i deklaration eller handling som avses i första stycket kan medföra ansvar enligt skattestrafflagen, skall länsstyrelsen anmäla det till åklagare.

14 §

Taxeringsförordningens bestämmelser om skyldighet att sörja för att underlag finns för deklarations- och uppgiftsskyldighetens fullgörande och för kontroll därav samt om ansvar för den som åsidosätter denna skyldighet eller som icke avger självdeklaration eller avger bristfällig sådan äger motsvarande tillämpning i fråga om investeringsavgift. Allmänt åtal får väckas endast efter anmälan av länsstyrelsen.

15 §

Mot länsstyrelsens beslut enligt 4—6 §§ föres talan genom besvär hos kammarrätten. Besvär skall vara inkomna till kammarrätten inom två månader från det klaganden fick del av beslutet. Mot kammarrättens utslag får talan icke föras.

Har talan förts mot länsstyrelsens beslut, får länsstyrelsen medge anstånd med inbetalning av investeringsavgift helt eller delvis.

16 §

Om läget på arbetsmarknaden påkallar det eller andra synnerliga skäl föreligger, kan Konungen medge befrielse från investeringsavgift helt eller delvis.

17 §

Vid inkomsttaxeringen får avdrag icke ske för investeringsavgift. Sådan avgift får ej heller inräknas i anskaffningskostnaden vid beräkning av avdrag för värdeminskning på anläggningen i fråga.

18 §

Den som hos länsstyrelsen eller annan myndighet tagit del av uppgift som lämnats på grund av bestämmelse i denna förordning får ej obehörigen yppa dess innehåll. Bryter någon häremot, dömes till böter eller fängelse i högst ett år. Allmänt åtal får väckas endast om målsägande anger brottet till åtal eller åtal är påkallat från allmän synpunkt.

19 §

De särskilda kostnader som föranledes av fastställandet av investeringsavgift bestrides av statsmedel.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Byggnadsarbete, som igångsatts under tiden den 7 april—den 6 maj 1970 utan att erforderligt igångsättningstillstånd meddelats enligt lagen (1963: 268) om igångsättningstillstånd för byggnadsarbete, anses vid tillämpning av denna förordning igångsatt den 7 maj 1970.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 20 mars 1970.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten under åren 1970 och 1971* samt anför.

Såsom jag redovisat i årets finansplan, kännetecknades utgångsläget inför år 1970 av vissa spänningar i vår ekonomi. De gjorde sig gällande på arbetsmarknaden med betydande efterfrågeöverskott inom vissa sektorer och vissa regioner av vårt land. De återfanns även i vårt varu- och tjänsteutbyte med utlandet som utvecklats på ett klart otillfredsställande sätt trots den gynnsamma kostnads- och produktivitetsutvecklingen inom industrin. Även tendenser till en press uppåt på priser och kostnader hade åter uppstått. Vid utformningen av i synnerhet investeringspolitiken har regeringen sökt länka in utvecklingen i sådana banor att en fortsatt expansion av den utlandskonkurrerande industrin kan genomföras. Efter ett par års stagnation började industrins investeringar ånyo öka under år 1969 och denna uppgång bedömdes fortsätta också under år 1970, under vilket år industrins bruttoinvesteringar beräknades öka med drygt 10 %. Jag ansåg det vitalt för ekonomins styrka och expansionsförmåga på sikt att dessa investeringsplaner kunde realiseras. En viktig förutsättning härför var en real och finansiell återhållsamhet inom övriga sektorer av ekonomin.

Spänningarna i vår ekonomi har blivit allt mer framträdande de senaste månaderna. Arbetsmarknaden kännetecknas särskilt i områden utanför skogslänen av ett starkt efterfrågeöverskott. Importen ligger på en mycket hög nivå, vilket trots den gynnsamma exportutvecklingen medfört fortsatt underskott i varuutbytet med utlandet under årets första månader. Konjunkturläget måste betecknas som ansträngt. Som tidigare nämnts är det synnerligen viktigt att industrins investeringsplaner kan realiseras. Det strama kreditmarknadsläget, som i första hand får ses mot bakgrund av det höga internationella ränteläget och den betydande avtappningen av vår valuta-

reserv, gör emellertid att prioriteringen av industrins investeringsplaner måste ytterligare markeras genom en dämpning av benägenheten för mindre angelägna byggnadsinvesteringar. Visserligen har jag i finansplanen uttalat att den restriktiva politiken beträffande tillståndsgivningen för dessa oprioriterade byggen kommer att fortsätta, men jag anser att de medel som finns för att dämpa denna investeringsbenägenhet måste förstärkas. Inom stödområdet som huvudsakligen omfattar skogslänen framträder dock behovet av en dämpning av sådana byggnadsinvesteringar inte med samma styrka. Jag föreslår därför en tidsbegränsad investeringsavgift på oprioriterade byggnadsarbeten i områden utanför stödområdet under åren 1970 och 1971, utformad efter mönster av den avgift som utgick under åren 1967 och 1968 enligt förordningen (1967: 44) om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten (prop. 1967: 10, Be3LU 1, rskr 53).

I prop. 1967: 10 underströk jag att en väsentlig förutsättning för att den selektiva investeringsavgiften skulle medföra avsett resultat var att den gjordes tidsbegränsad och fick kännbara ekonomiska konsekvenser i de enskilda fallen. Avgiften gällde då för icke prioriterat byggande, som igångsattes under perioden mars 1967—september 1968 och uppgick till 25 % av den totala byggnadskostnaden. Jag erinrade vidare om att arbetsmarknadsorganens prövning av igångsättningstillstånd skedde med hänsyn till tillgängliga arbetskrafts- och kapitalresurser. Från denna prövning var undantagna bostäder, statligt byggande, industrins byggande samt kommunalt skolbyggande, som skedde med statsbidrag. De byggnadsarbeten, som ej får påbörjas utan igångsättningstillstånd anges i 3 § kungörelsen (1963: 269) med tillämpningsföreskrifter till lagen om igångsättningstillstånd för byggnadsarbete (tillämpningskungörelsen, omtryckt 1967: 781). 1967 års investeringsavgift gällde inte alla byggnadsarbeten för vilka igångsättningstillstånd krävdes utan endast de byggnadsarbeten, som anges i 3 § 1—5 och 7 tillämpningskungörelsen, dvs. byggnadsarbeten som avser

bensinstation, reparationsverkstad för motorfordon, parkeringshus eller sådan parkeringsanläggning som ej inrättas i anslutning till ny bostadsbebyggelse,

hus som helt eller till huvudsaklig del inrymmer butiks-, kontors- eller banklokaler,

kommunal förvaltningsbyggnad,

byggnad som helt eller till huvudsaklig del inrymmer kyrkliga eller andra samlingslokaler eller nöjeslokaler,

sporthall eller annan idrottsanläggning,

bostadshus som är avsett uteslutande för fritidsändamål, när arbetet ingår i ett byggnadsföretag som omfattar mer än ett sådant hus eller när huset genom arbetet erhåller en bostadsyta överstigande 80 kvadratmeter.

Utänför avgiftsskyldigheten föll bl. a. sjukhus och ålderdomshem. Vidare undantogs sådana mindre installations- och reparationsarbeten, som inte

krävde igångsättningstillstånd. Därutöver undantogs genom särskilda kungörelser (1967: 68 och 162) kommunalt eller enskilt beredskapsarbete för vilket statsbidrag utgick enligt arbetsmarknadskungörelsen (1966: 368), byggnadsarbete för vilket ersättning utgick enligt kungörelsen (1964: 99) om ersättning av statsmedel för kostnader till följd av övergången till högertrafik, byggnadsarbete som var föranlett av skada för vilken ersättning utgick enligt försäkringsavtal samt byggnadsarbete för vilket byggnadskostnaden inte översteg 50 000 kr. I april 1968 undantogs också byggnadsarbeten i skogslänen om byggnadskostnaden inte uppgick till 5 milj. kr. (1968: 101). Den dispensgivning som ägde rum i enskilda fall gällde — förutom dispenser av arbetsmarknadsskäl — huvudsakligen byggen, som fyllde viktiga servicefunktioner i nya bostadsområden, samt fall, då olika tvångssituationer förelåg. Som allmänt omdöme om 1967 års lagstiftning om investeringsavgift kan sägas att den i stort sett fick avsedd effekt.

I syfte att skapa en smidig övergång när investeringsavgiften planenligt upphörde den 1 oktober 1968 överflyttades till Kungl. Maj:ts prövningen av igångsättningstillstånd för de byggnadsarbeten, som varit belagda med investeringsavgift, samt gator, vägar och skolor utan statsbidrag, om byggnadskostnaden uppgick till minst 5 milj. kr. (1968: 109). I maj 1969 sänktes denna gräns till 3 milj. kr. (1969: 90).

Som jag tidigare nämnt förordar jag att en investeringsavgift utgår under åren 1970 och 1971 för icke prioriterat byggande i områden utanför stödområdet. Med stödområde avses det område som anges i 2 § första stycket kungörelsen (1965: 101) om statlig lokaliseringstöd. I prop. 1970: 75 har föreslagits en utvidgning av detta område. Vid bifall till propositionen kommer naturligtvis en anpassning av avgiftsbefrielsen till det utvidgade området att ske. Investeringsavgiften bör gälla sådana byggnadsarbeten, som igångsätts under tiden den 7 maj 1970—den 31 juli 1971. Den bör i likhet med 1967 års avgift uppgå till 25 % av den totala byggnadskostnaden. På grundval av vad jag nu anfört har inom finansdepartementet upprättats förslag till förordning om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten. Förslaget har upprättats i huvudsaklig överensstämmelse med 1967 års förordning.

Vissa förändringar har dock vidtagits i förslaget, innebärande att omfattningen av avgiftsskyldigheten avgränsats på ett något annat sätt. En förändring avser den s. k. huvudsaklighetsprincipen. Härmed förstås enligt hittillsvarande praxis bl. a. att vid ombyggnad i hus, som till viss del inrymmer oprioriterade lokaler, investeringsavgift skall erläggas endast om sådana lokaler utgör mer än 50 % av husets totala volym. Enligt min mening bör emellertid i sådana fall gälla att endast det byggnadsarbete som igångsätts skall läggas till grund för bedömningen av huruvida byggnadsarbetet är avgiftsbelagt. Detta innebär att om byggnadsarbetet innefattar såväl oprioriterat som annat byggande investeringsavgift skall erläggas för arbetet, om det

oprioriterade byggandet utgör den huvudsakliga delen, eller enligt rådande praxis mer än 50 % av hela byggnadsarbetet. Vidare har i förslaget undantagits från avgift kommunalt och enskilt beredskapsarbete, för vilket statsbidrag utgår, samt byggande föranlett av försäkringsskador. Vad nu sagts har föranlett avvikelser från vad som gällde enligt 1 § den tidigare förordningen. I övrigt får jag hänvisa till vad jag anförde i prop. 1967: 10 med förslag till 1967 års förordning.

Med hänsyn till den korta giltighetstid som jag förordar för 1970 års förordning vill jag erinra om att ärende rörande investeringsavgift bör tas med förtur i kammarrätten. Detta torde inte vålla några administrativa svårigheter med hänsyn till den praxis som utformats vid tillämpningen av 1967 års förordning. Beträffande varaktigheten av investeringsavgiften vill jag anförda att det, såvitt konjunkturutvecklingen nu kan bedömas, är angeläget att dämpa investeringsaktiviteten under det närmaste året. Jag föreslår därför att förordningen gäller arbeten som igångsätts under perioden den 7 maj 1970—den 31 juli 1971. Om någon anpassning i mera expansiv riktning skulle komma att erfordras bör det ske genom att Kungl. Maj:t medger befrielse från investeringsavgift. För det närmaste halvåret kommer dock dispensgivningen med all sannolikhet att bli mycket restriktiv.

Bestämmelserna bör träda i kraft omedelbart men i princip gälla arbeten, som igångsätts efter den 6 maj 1970. För att förhindra att bestämmelserna kringgås, bör föreskrivas att arbete som igångsätts under tiden den 7 april—den 6 maj 1970 utan igångsättningsstillstånd skall anses igångsatt den 7 maj 1970.

Det ankommer på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter om länsstyrelsernas handläggning av ärenden rörande investeringsavgift.

Under återopande av vad jag sålunda anförde hemställer jag, att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att antaga det inom finansdepartementet upprättade förslaget till *förordning om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten*.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten